

Maade utænkeligt, at naar de hjemlige Roedyrkere ikke kunne faa mere ud af deres Roer, end vore hjemlige Forhold give, sende de deres Raastof til Mecklenburg, hvor det kan betales med Verdensmarkedets Pris. Det er meget sandsynligt, at der vil ske noget i den Retning, og saa ved jeg ikke anden Vej, end at vi maa ekspropriere Roedyrkerne med. Med andre Ord at skaffe sig Sukkerfabrikker med det Formaal for Øje — læg vel Mærke til det — at fremtvinge Priser, der ikke staa i Kontakt med Verdenspriserne, lader sig nu en Gang ikke gøre uden at tage Følgerne, og disse ville blive, at vi maa beherske Udbudet, naar vi ville tilfredsstille Kravet med de abnorme Priser.

Nu have vi altsaa faaet Handelsstanden eksproprieret (Affrydelse). Ja, det er de vide Udsyn, siger jeg. Jeg venter, at det ærede Medlem i Udvalget, hvor han vel kommer med, kan anvise os andre Veje at slippe ud, for det, jeg har nævnt, er det, der for et almindeligt økonomisk Syn maa staa som Udvejen. Men nu er der en meget stor Del af den lollandske Landbostand, der dyrker Roer. Det gælder for øvrigt ikke alene denne, men jeg tænker særlig paa den i Øjeblikket, og jeg kan godt nævne den. Vi have en Opgørelse fra Sukkerdebatten her i 1908, den er senere suppleret af Birck, og derefter er det sandsynligt, at saadant noget som $\frac{1}{7}$ af Husmændene, Halvdelen af Gaardmændene, og jeg tror $\frac{2}{5}$ af dem, der have over 12 Tdr. Hartkorn, dyrke Roer. Tallene ere noget højeré end de, der blev fremhævede i 1908, men ogsaa noget nyere, men denne Forskel er ligegyldig, det kommer ikke an paa, om de ere lidt højeré eller lavere. Faktum er, at vi komme til at ekspropriere en meget stor Del af de lollandske Besiddelser eller ogsaa forbyde disse Mennesker at dyrke Roer, det kunne vi ogsaa gøre, og saa maa de leve af noget andet. Men det er vel ikke Meningen at give blank op. Nej, vi maa ekspropriere eller have Tvangskontrakter paa en eller anden Maade. Der gives neppe nogen anden Udvej. Jeg afventer i hvert Fald først, at Udvalget paaviser sligt. Men hvad vil den Udvej føre til? Nu faa de Affaldet tilbage. Der er foruden selve Sukkerfabrikationen uhyre store Interesser knyttede til den Roedyrkning, disse Landmænd have. De holde deres Køer og deres Svin og i det hele drive deres Landbrug i høj Grad paa Basis af Sukkerroedyrkingen, og den Tanke ligger ikke saa fjern, heller

ikke for det ærede Medlem, der ogsaa nævnedé, at Priserne paa Smør og Flæsk ere stegne kolossalt i den senere Tid lige som Sukkerpriserne: Naar Staten nu tager Haand i Hanke med denne Virksomhed, vil have Ansvaret, vil have Gevinsten ved saa stor en Del af det Landbrug, som Roedyrkingen er, komme vi i Henhold til Ekspropriationsregelen til at tage det hele. Jeg tror ikke, vi kunne ekspropriere deres Roedyrkning alene, vi maa sikkert ogsaa tage deres Mejerier med. Det ærede Medlem siger selv, at Priserne der ere kolossalt høje. Det næste Skridt bliver temmelig sikkert, at vi maa ekspropriere et saa stort Areal, som normalt skal til for at leveré de for Staten nødvendige Sukkerroer, og det komme vi vist til at tage med Rub og Stub, med baade Direktør i Sukkerfabrikkerne og Roedyrkerne og Faar og Svin og det hele. Som sagt, jeg afventer, om der i Udvalget kan paavises Veje, ad hvilke vi ere i Stand til at beherske Udbudet, uden at vi komme til at rode os ind i en saadan Masse, at det, som jeg tror, bliver noget betænkeligt for Staten. Lad være, at vi kunde faa Direktør Gameltoft til at gaa med og passe den forretningsmæssige Side, det kunne vi formodentlig — jeg er dog ikke vis paa det —, og hvis han med sin Erfaring vilde blive ved at drive privat Forretning ved Siden af, saa vilde han blive en uhyre farlig Konkurrent, uhyre farlig. Men det er jo et Forsøg værd. Lad os se et Forslag, hvorved vi ere i Stand til at holde Udbudet af Sukkeret under de Former og i de Skurer, som vi ville. Jeg kender ikke nogen Vej, og jeg tror ikke, det ærede Medlem er i Stand til at vise nogen.

Ved Siden af dette Kærnespørgsmaal anser jeg det for ret betydningsløst at komme ind paa de Ting, som det ærede Medlem senere var inde paa. Jeg indrømmer, at de have deres Interesse i anden Forbindelse end her. Kærnespørgsmaalet er her: Har Staten det i sin Magt at sætte Priserne paa Sukker ned, naar Konjunkturerne staa højt? Og da jeg mener, at det baade nu og for Fremtiden vil have uhyre stor Interesse at faa klarlagt dette Spørgsmaal, som vi ikke have faaet klarlagt i Dag, skal jeg anbefale ærede Medlemmer at stemme for at faa det foreslaaede Udvalg nedsat og se, hvad det er i Stand til at præstere.

Eduard Larsen: Den ærede Ordfører for Forslagsstillerne (Hans Nielsen [Skanderborg Amts 1ste Valgkreds]) har givet